

Diversiteit en compleetheid vergroten

Aanleg ontbrekend en verloren leefgebied

Verloren of ontbrekend leefgebied

Door afdamming, inpoldering en het rechtekken en verruimen van vaargeulen, zijn veel leefgebieden voor dieren en planten verloren gegaan. En langs de rechte dammen en dijken en harde en steile oevers van steen ontbreken waardevolle leefgebieden met ondieptes en zachte oevers. Bovendien dreigen door erosie leefgebieden te verdwijnen die in een natuurlijke situatie elders weer opgebouwd zouden worden.

Hoe werkt de maatregel?

Planten en dieren hebben ieder hun specifieke eisen aan hun leefomgeving. Zo broeden visdieven in kolonies op rustige, nauwelijks begroeide terreinen aan de kust en bij binnenwateren. In het open water duikt de visdief naar kleine visjes, zoals spiering. De zwarte stern bouwt zijn nest in moeraszones, bij voorkeur op drijvende krabbenscheer. Ook zij jagen op kleine visjes. Vanwege deze specifieke eisen is voldoende variatie nodig van leefgebieden van voldoende omvang en kwaliteit en op overbrugbare afstand van elkaar.

Verbeteren ecologische waterkwaliteit en natuur

Schoon en gezond water is van levensbelang voor mensen, dieren en planten. Waterstaatkundige ingrepen maakten Nederland veilig en welvarend. Dijken, dammen en inpolderingen hebben echter ook een keerzijde. De natuurlijke stroming van het water is veranderd en op veel plekken zijn geleidelijke overgangen van land naar water en van zoetwater naar zoutwater verdwenen. Hierdoor missen planten en dieren geschikt leefgebied en zijn hun migratieroutes geblokkeerd. Ook gebruik door bijvoorbeeld recreatie, scheepvaart en visserij, zorgt voor verstoring van het natuurlijke systeem.

Het Rijk werkt samen met regionale overheden, maatschappelijke organisaties en marktpartijen aan het beschermen en herstellen van een gevarieerde, duurzame en klimaatbestendige leefomgeving. Vanuit verschillende programma's nemen we maatregelen om leefgebieden te herstellen, vissen ruim baan te geven, het voedselaanbod voor vogels te vergroten en het water schoon en gezond te houden. Dit informatieblad beschrijft één van de maatregelen die we nemen om de ecologische waterkwaliteit en natuur in de grote wateren te verbeteren.

De Marker Wadden in het Markermeer zijn nieuw leefgebied voor planten, insecten, vissen en vogels - John Gundlach, Flying Holland

Hoe passen we de maatregel toe?

We herstellen in de grote wateren leefgebieden die verloren zijn gegaan. Langs de Waddenzee en de Eems-Dollard ontwikkelen we kwelders zeegrasvelden en schelpbanken. In de uiterwaarden van de rivieren graven we nevengeulen en strangen en ontwikkelen we stroomdalgraslanden en oobossen. In de Oosterschelde behouden we met een uitgekende sedimentstrategie zandplaten. In het IJsselmeergebied voegen we ontbrekende leefgebieden weer toe door de aanleg van eilanden, ondieptes, rietvelden en oeverlanden. Hierbij houden we rekening met welke combinaties van leefgebieden voor een robuust ecosysteem van belang zijn.

Wat levert de maatregel op?

Door herstel en aanleg van ontbrekend leefgebied ontstaat weer een gevarieerde mozaïek aan leefgebieden. Dit samenspel zorgt voor een stabiel ecosysteem waar vissen kunnen paaien, hun broed kan opgroeien en waar meer voedsel beschikbaar is voor vissen en vogels. Zo kunnen sterns bijvoorbeeld weer voldoende vissen vangen in gebieden met ondiep water en kunnen zehonden uitrusten op de kale zandplaten. Er ontstaat een krachtig en robuust ecosysteem. Dat is weer belangrijk voor de regionale economie, zoals recreatie, toerisme en visserij.

Zandsuppletie in de Oosterschelde - Kees van Westenbrugge

Meerdere programma's voor betere ecologische waterkwaliteit en natuur

Het Rijk verbetert de ecologische waterkwaliteit en natuur van de grote rivieren, meren, kustwateren en Noordzee vanuit meerdere programma's, waaronder: Natura 2000, Kaderrichtlijn Water en de Programmatische Aanpak Grote Wateren. Omdat water en natuur zich niets van landsgrenzen aantrekken, zijn internationale afspraken gemaakt in de Europese Kaderrichtlijn Water en Natura 2000. Deze afspraken gaan over de kwaliteit van het water en het beschermen en het herstellen van leefgebieden van plant- en diersoorten die hier van nature voorkomen. Het nationale programma Programmatische Aanpak Grote Wateren is een aanvulling op de Nederlandse implementatie van de Europese richtlijnen. Om de grote wateren toekomstbestendig te maken, nemen we in dit programma tot 2050 maatregelen die gericht zijn op de aanleg en de verbinding van leefgebieden. En op het terugbrengen van de natuurlijke dynamiek van het water en de ecologische processen die daarbij horen.

Toekomstbestendig, klimaatrobust en duurzaam

We streven naar een veilig en welvend Nederland. Daarom draaien we de grootschalige waterstaatkundige ingrepen van vroeger niet terug. Wel willen we de 'voetafdruk' van waterbeheer, gebruik en waterveiligheid verkleinen. Alle maatregelen worden toekomstbestendig en klimaatrobust ontworpen: ze houden rekening met zeespiegelstijging, extreme rivierafvoeren, droogte en opwarmend water. Zo kunnen we ervoor zorgen dat planten en dieren ook dan plek hebben om te leven en zich voort te planten. Dat draagt bij aan het behoud van de biodiversiteit in ons land, ook in de toekomst. Bij het uitvoeren van maatregelen streven we ernaar bewust om te gaan met materieel en grondstoffen. Waar mogelijk werken we energieneutraal en volgens de principes van de Circulaire Economie.